

Magazine

Cosun

NR. 3

2024

04

**Teeltinspiratie van
de Inspiratieboerderij**

10

**Bij het Onkruidplatform
draait het om de
praktijkervaring**

14

**Een groeiseizoen
met extremen**

125 jaar
Cosun

Hans Meeuwis (CEO Cosun), Arwin Bos (voorzitter raad van beheer) en Tessa Peeters (lid Cosun Young Board) met de prijs. Naast hen koningin Máxima en juryvoorzitter Klaas Knot.

Cosun wint Koning Willem I-prijs

Cosun is de winnaar geworden van de prestigieuze Koning Willem I-prijs. De prijs werd uitgereikt door koningin Maxima. De Koning Willem I-prijs wordt eens per twee jaar uitgereikt aan een onderneming die innovatief en maatschappelijk vooruitstrevend bezig is. Cosun won de prijs in de categorie ondernemingen met meer dan 250 medewerkers. De vakjury was zeer onder de indruk van de prestaties van onze Cosun op het gebied van verduurzaming.

Snackables!

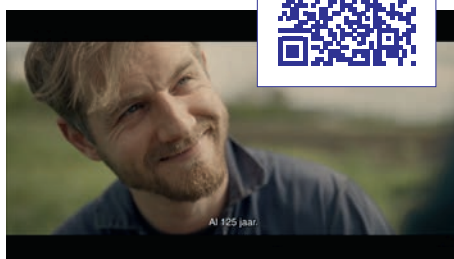
Om de groeiende afzetmarkt van snacks te bedienen heeft Aviko de productgroep Snackables (snacks op

plantaardige basis) opgezet. Aviko haakt met Snackables in op de trend van vegetarische 'tussendoortjes'. Aviko richt zich hiermee met name op de belangrijke klantendoelgroep van fastfoodrestaurants, cafetaria's en zogeheten fast casual dining restaurants. De snacks, zoals Churros, Habanero Cheese Nuggets, de Chili Cheddar Black Nuggets, maken Aviko extra aantrekkelijk voor (nieuwe) klanten. In de snacks zitten ook ingrediënten van andere businessgroepen van Cosun, onder meer Fidesse, Tendra-eiwit en ingrediënten van Revyve.

Cosun-film

Ons jubileum is hét moment om nog actiever de kracht en pracht van onze sector en organisatie uit te dragen. In het najaar lanceert Cosun daarom een communicatiecampagne met onder andere een korte film over het eerste oogstjaar van een jonge teler. Heeft u de trailer gemist of wilt u deze nog eens bekijken? Scan de QR-code.

Index

Van de voorzitter.....	3
Ledenraad: zorgen en trots.....	4
Teeltinspiratie van de Inspiratieboerderij.....	6
De Inspiratieboerderijen.....	8
Bij het Onkruidplatform draait het om de praktijkervaring.....	10
Cosun festival geslaagd.....	12
Een groeiseizoen met extremen.....	14
N-mineraalproject vergroot inzicht uitspoeling...	15
IRS-informatie.....	16
Kort Nieuws.....	20

Contact

Cosun

Postbus 3411
4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst
@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, IRS, Michel Heerkens, Ronald Huyskens, Jacob Melissen, David Stevens (DSPH, Image Builders), Twan Wiermans

Foto-omslag

Joost Derksen van de Inspiratieboerderij in Volkel

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2024

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verbondenheid

Een coöperatie gaat over verbondenheid. Over samenwerken, elkaar helpen en gezamenlijk problemen oplossen. De afgelopen maanden zijn voor velen van u niet makkelijk geweest. Nog maar net bekomen van een vreselijk najaar werden we in veel gebieden geconfronteerd met ongelooflijk uitdagende zaai- en pootomstandigheden. De coöperatie kan u daar niet bij helpen. Wel kunnen we begrip tonen en proberen flexibel om te gaan met zaken als leveringsplicht en laadschema's en u zo goed mogelijk adviseren wat te doen. We gaan zien wat het groeiseizoen ons gaat brengen, maar weet dat Cosun er voor u probeert te zijn.

Festival

Cosun bestaat dit jaar 125 jaar. Op 8 en 9 juni vond ons Cosun festival plaats om de onderlinge verbondenheid met elkaar te beleven. Wij vonden het heel bijzonder om dit feest met alle generaties te vieren. Dus niet alleen met leden, maar ook met hun (klein)kinderen, ouders en soms zelfs grootouders. Wij hebben er bewust voor gekozen alle generaties uit te nodigen. Hiermee wilden we laten zien dat we dankbaar zijn voor de bijdrage van de vorige generaties aan onze coöperatie. We willen vooruit kijken en hopen dat ook de volgende generatie in de toekomst lid van Cosun kan en mag worden. We hebben de coöperatie gekregen van onze voorouders en het is onze taak en plicht om de coöperatie beter door te geven aan onze kinderen. Ik hoop dat u het festival net zo fantastisch vond als wij en dat u genoten hebt.

Erkenning

Vlak voor het Cosun festival hadden we nog een ander feest te vieren met elkaar. Cosun was dit jaar genomineerd voor de Oscars voor het Nederlandse bedrijfsleven, de Koning Willem I-prijs. Op 16 mei was de grote uitreiking hiervan in Zwolle en Cosun heeft deze prijs ook daadwerkelijk mogen ontvangen uit handen van koningin Maxima. Wij merken nu al dat deze prijs ons helpt om ons verhaal te vertellen. Dat wij een toekomstgerichte coöperatie zijn die vooruit wil en mooie plantaardige oplossingen kan bieden aan de wereld. Daarnaast is de prijs een fantastische blijk van waardering voor het werk van al onze medewerkers en telers. In het gesprek met koningin Maxima hebben we kunnen aangeven dat onze leden zich zorgen maken dat onze sector dikwijls negatief belicht wordt en regelmatig

onder vuur ligt in de media en de maatschappij. De prijs is wat dat betreft een geweldige steun in de rug en we hebben de koningin daarvoor bedankt.

Het past ook bij het thema van dit Magazine: het Groeikracht-programma, waarin we samen met telers werken aan rendabele en duurzame teelten. Ondertussen blijft de wereld wel volop in beweging. Op het moment van schrijven is net de nieuwe regering gevormd. Uiteraard zullen we de nieuwe bewindslieden benaderen om het belang van Cosun en de hele akkerbouwsector goed voor het voetlicht te brengen. Hiernaast zien we helaas ook dat suikerprijzen in Europa behoorlijk onder druk komen te staan. Dat zal een effect hebben op de komende bietenprijs. U mag van ons verwachten dat we iedere dag blijven strijden voor een zo hoog mogelijk rendement in onze coöperatie. Het doel is om ook in de toekomst een zo hoog mogelijke bietenprijs aan u te kunnen betalen.

Tot slot wensen we u een goede zomer toe. Ik hoop dat u de tijd kunt vinden om op vakantie te gaan of op een andere manier bij te komen van alle weersperikelen. Vooral wens ik u toe dat u tijd kunt vrij maken voor uw familie of andere geliefden. Die verbondenheid blijft het allerbelangrijkste.

Arwin Bos
voorzitter

Ledenraad: zorgen en trots

Mieke Philipsen, Hans Meeuwis, Arwin Bos

De ledenraadvergadering van 12 juni vond plaats op de Groeikracht Inspiratieboerderij in Dinteloord. Naast het vaststellen van de jaarrekening 2023 en een update over het lopende jaar 2024 werd stilgestaan bij het 125-jarig jubileum van Cosun. Tevens werd Freek Rijna herkozen als lid van de raad van beheer.

Voorzitter Arwin Bos opende de vergadering met zijn bezorgdheid te uiten over de huidige weersomstandigheden en de gezamenlijke hoop op verbetering. Ook verwees hij naar het Cosun festival, waar de saamhorigheid als bijzonder positief werd ervaren. We hopen dit gevoel het komende jaar vast te houden.

Goedkeuring jaarrekening

CFO Mieke Philipsen bevestigde de ledenraad dat de definitieve cijfers overeenkomen met de decemberraming. Accountant Wim Kerst van EY lichtte de controlewerkzaamheden toe. Cosun's financiële basis is op orde en resulteert in een goedkeurende verklaring van EY voor de jaarrekening. EY heeft vanuit haar rol als groepsaccountant haar controle uitgebreid en bezoeken gebracht aan het Aviko-fritesbedrijf in het Chinese Xilinhot, het verkoopkantoor in Shanghai en de verkooporganisatie Aviko Italia.

Jaar van uitersten

Namens de raad van beheer verwees voorzitter Arwin Bos naar 2023 als een jaar van uitersten. In het najaar waren er

langdurige regenperiodes, gevolgd door vorst die grote oogstproblemen veroorzaakten. Desondanks werden ook de beste financiële resultaten ooit behaald. Arwin Bos bedankte alle leden en medewerkers die aan dit succes hebben bijgedragen. De resultaten waren mogelijk door prijsstijgingen in de belangrijkste markten. Naarmate de markten veranderen, wordt dit een uitdaging voor de toekomst. De focus moet nog meer komen te liggen op kosten en kostprijs, het verbeteren van de prestaties bij Sensus en groei in groene en gezondheidsbevorderende ingrediënten. Dit laatste is belangrijk vanwege de afhankelijkheid van Cosun van de suiker- en fritesmarkten, waardoor onze coöperatie kwetsbaar is voor schommelingen op deze commoditymarkten. Cosun zal mede om die reden de strategie Unlock 25 voorzetten en aanscherpen in Unlock 30.

Veiligheid en diversiteit

Voorzitter Theo Koekoek lichtte namens de raad van toezicht de taken en prioriteiten van de raad toe. In het toezicht op het beleid van de raad van beheer is veiligheid een belangrijk aandachtspunt, met name voor medewerkers. Ondanks alle inspanningen van Cosun is er nog ruimte voor verbetering. De raad volgt dit nauwgezet. Daarnaast evalueert de raad jaarlijks de sociale veiligheid, inclusief de interne klokkenluidersregeling, waarmee mogelijke schendingen van de Cosun-principes kunnen worden gemeld, indien gewenst anoniem. Ook is de raad alert op de initiatieven van Cosun op het gebied van diversiteit. Na de toelichting van zowel de raad van beheer als de raad van toezicht heeft de ledenraad de jaarrekening goedgekeurd en is decharge verleend aan beide raden.

Ontwikkelingen en perspectief

CEO Hans Meeuwis stond met gemengde gevoelens voor de ledenraad. Positief en vol energie na het succesvolle Cosun festival. Hier werd naast de viering van 125 jaar

Zorgen over de ontwikkelingen op de suikermarkt.

ook de sterke verbondenheid tussen Cosun-leden, medewerkers en hun families nog eens benadrukt. Iets om te koesteren en iets wat ons uniek maakt. Tegelijkertijd maakt hij zich zorgen over de aanhoudende regenval en de impact daarvan op de oogst van het komende jaar. Hij benadrukte nogmaals het belang van de prioriteiten zoals vastgesteld in de Cosun Unlock 25-strategie, die richting en focus geeft aan de bedrijfsactiviteiten met als doel onderliggende resultaatverbetering, groei en verduurzaming. Als onderdeel daarvan worden de belangrijkste investeringen van afgelopen jaar en de investeringsplannen van de bedrijven voor dit jaar toegelicht. De verwachting voor de financiële resultaten van dit jaar zijn goed. Normalisatie op onze belangrijkste markten zorgt wel voor een lagere resultaatverwachting dan in 2023, met name gedreven door prijsvolatiliteit. De onderliggende, afgesproken resultaatverbetering ontwikkelt zich echter positief. Oogstontwikkeling, economische- en geopolitieke spanningen worden nauwlettend gevolgd.

Ontwikkelingen op de suikermarkt

In de ledenraad is uitgebreid gesproken over de ontwikkelingen op de suikermarkt. Prijzen staan onder druk en niet alle gecontracteerde volumes worden tijdig afgenomen. De ledenraad geeft aan hier zorgen over te hebben. Hans Meeuwis lichtte de factoren toe die de afgelopen maanden de afzet hebben beïnvloed: de afbouw van voorraden bij klanten, 'krimpflatie' door hoge suikerprijzen en daling van de consumptie in de EU en import uit Oekraïne. Deze factoren hebben invloed op volumeontwikkelingen en vraag in de markt. Hoewel de afgesproken contracten qua volume en prijs niet veranderen, zorgen ze wel voor een vertraging in het voorspelde resultaat. De ledenraad roept op tot kritisch sturen op deze ontwikkelingen en hun effect op het suikerresultaat. Dat heeft hoge prioriteit binnen Cosun. De suikerverkoop in het vierde kwartaal van 2024 en de eerste drie kwartalen van 2025 zal grotendeels bepalend zijn voor de bietenprijs in campagne 2024. Na de contractering voor de suikerverkoop 2025 kan een beter beeld gedeeld worden met de ledenraad.

Groeikracht Cosun

Na het formele deel van de vergadering gaf Gert Sikken, directeur Agro Development, een toelichting op het Groeikracht-programma. Samen met telers van aardappelen, cichorei en suikerbieten wordt gewerkt aan een duurzame en rendabele teelt. Een van de initiatieven van Groeikracht is de inrichting van Inspiratieboerderijen. Hier kunnen telers praktijkrijpe innovatieve teeltmethoden zien. Op de Inspiratieboerderij in Dinteloord werden ledenraadsleden geïnformeerd over diverse proeven met suikerbieten, aardappelen, cichorei en veldbonen. Kennisdeling stond centraal en dat leidde tot boeiende discussies en inspirerende inzichten.

Sandra Verhoeven
communicatiespecialist coöperatie

Verkiezingen

De ledenraad heeft Freek Rijna herkozen als (extern) lid van de raad van beheer. Tijdens zijn eerste termijn heeft Rijna zich met name gericht op de operationele kant van de bedrijven en de HR-agenda. Voor zijn volgende termijn benadrukte hij zijn streven naar structurele verbeteringen, met name op het gebied van inkoop en HR.

De selectiecommissie lichtte toe dat het niet vanzelfsprekend is dat bestuurders direct worden voorgedragen voor een tweede termijn. Daarom heeft de commissie een evaluatie uitgevoerd van de CV, de motivatiebrief en de feedback vanuit de raad van beheer, raad van toezicht en de ledenraad. Benadrukt werden de ruime internationale ervaring van de heer Rijna en zijn kennis op het gebied van operations en HR. Op basis hiervan gaf de commissie een unaniem advies voor de herbenoeming. De ledenraad heeft vervolgens unaniem ingestemd met zijn herbenoeming.

Aftredend

Tijdens de ledenraad lichtte Ben van Doesburgh, een ander (extern) lid van de raad van beheer, zijn voornemen toe om eind 2024 af te treden. Van Doesburgh is dertien jaar actief in de raad van beheer en halverwege zijn derde termijn. Met de wisselingen in de raad van beheer in de afgelopen jaren is behoefte ontstaan aan extra externe financiële expertise en meer diversiteit in het team. Van Doesburgh is bereid ruimte te maken voor deze verandering. Namens de ledenraad sprak Arwin Bos waardering uit voor zijn beslissing. Inmiddels is de selectiecommissie geïnstalleerd om een kandidaat te zoeken die voldoet aan het profiel, de functie-eisen en diversiteit.

Freek Rijna

Ben van Doesburgh

Boeren met klimaatmaatregelen

Onderling met collega-telers praktijkervaringen uitwisselen over nieuwe teelttechnieken en –methoden, specifiek afgestemd op de teeltomstandigheden in verschillende regio's. Met dat doel is Groeikracht Cosun vorig jaar gestart met het opzetten van regionale Inspiratieboerderijen. Iedere teler van bieten, aardappelen of cichorei voor Cosun is welkom.

"Ons doel is innovaties te koppelen aan de boerenpraktijk. Op de Inspiratieboerderijen gaan we de komende jaren laten zien welke oplossingen er zijn om de teelt van aardappelen, bieten en cichorei nog toekomstbestendiger te maken", zegt Marly van Oers. Marly is vanuit Groeikracht Cosun verantwoordelijk voor de Inspiratieboerderijen. Op de Inspiratieboerderijen draait het om actuele thema's als Plantgezondheid, Bodem & Bemesting en Klimaat & Energie. Wat voor welke regio's belangrijk is om te laten zien, is in de opstartfase vooral bepaald in overleg met onder andere de buitendienst van Cosun Beet Company, Sensus, Aviko en het IRS. Geleidelijk gaat daar verandering in komen. Van Oers: "Komende jaren gaat dit meer bepaald worden door de wensen van

de telers in die regio. Die willen we daar meer zelf bij betrekken."

De fijne kneepjes

In de akkerbouwsector ontwikkelen nieuwe technieken en innovaties zich in hoog tempo. "Op de Inspiratieboerderijen demonstreren en evalueren we de praktische toepassingen van deze vernieuwingen. De nadruk ligt op ondersteuning van de telers", vertelt Van Oers. "Het gaat hier vooral om de fijne kneepjes, de ervaring van de vakman uit het veld. De broodnodige kennis, waarmee je het zelf thuis, op het eigen bedrijf net even beter kunt doen en het maximale eruit kunt halen."

Spotsprayer

De eerste Inspiratieboerderij is begin vorig jaar geopend in Volkel, de

tweede in mei van dit jaar in Dinteloord. Een derde volgt deze zomer in Lelystad. Een vierde komt in Roswinkel.

Op de huidige Inspiratieboerderijen wordt onder andere gewerkt met de Ecorobotix ARA spotsprayer. De precisiespuit op basis van kunstmatige intelligentie is voor veel telers hét hulpmiddel van de toekomst. "Hij wordt door de praktijk enthousiast omarmd, terwijl nog niet eens helemaal duidelijk is wat je er in bieten en cichorei allemaal precies mee kunt", aldus Van Oers. Andere onderwerpen die aan bod komen, zijn bijvoorbeeld de bijbemesting in aardappelen op basis van satellietbeelden.

Verschillende Farmdroids

Ook kan uitgebreid kennis genomen worden van de ervaringen met inzet van een Farmdroid, de robot op zonne-energie die zaait en wiedt. Op drie Inspiratieboerderijen is er een. Op de Inspiratieboerderij in Dinteloord wordt een driewielige gebruikt. De zaai- en schoffelrobot houdt daar de cichoreiperceelen schoon met Bonalan aan de basis en Kerb op de rij. Ze zijn gespoten met een spotsprayer op de Farmdroid. Op de nieuwe Inspiratieboerderij in Lelystad rijdt een vierwieler. De Farmdroid houdt daar de cichorei bij op een biologisch geteeld perceel. In Volkel is een driewielige Farmdroid aan de slag op 2,6 hectare stuifgevoelige grond. Op deze Inspiratieboerderij worden onder meer ook vijf bestrijdingsmethoden tegen stuif

Marly van Oers: 'Innovaties koppelen aan de boerenpraktijk.'

toegepast: gerst, papiercellulose en anti-stuifmiddelen als de vloeibare meststof Beta fert, NoDust Agri en Stabilose. “Dat kan mooie inzichten geven”, belooft Marly. De stuifobjecten liggen overigens niet in het Farmdroid-stuk, maar in een traditioneel gezaaid bietenperceel.

Fertigatie

In Volkel zou ook 8 hectare aardappelen beregend worden met een haspel, via druppelirrigatie en met fertigatie. “We willen zo laten zien hoe je met zo min mogelijk water toch een maximale opbrengst kunt behalen”, vertelt Van Oers. Door technische omstandigheden kon dit niet doorgaan. In plaats daarvan is daar nu gekozen voor bijbemesting op basis van satellietbeelden, in combinatie met de aanleg van een stikstoftrap. Studenten van de HAS kijken naar de uitspoeling.

Bezoek

Een keer per jaar wordt per Inspiratieboerderij ook een grotere bijeenkomst gepland. “Voor wie nieuwe inzichten wil opdoen of zijn kennis wil bijspijkeren door in gesprek te gaan met collega’s is de Inspiratieboerderij een bezoek zeker de moeite waard. Met goed rondkijken en luisteren naar andermans ervaringen kun je een heel eind verder komen. De voorkeur gaat ernaar uit dat telers de Inspiratieboerderij in georganiseerd groepsverband bezoeken”, aldus Marly. “Het streven is om op te splitsen in kleinere groepen om zo diepgaand met elkaar van gedachten te wisselen.” Aanmelden voor een bezoek kan via groeikracht@cosun.com of door contact op te nemen met één van de Inspiratieboeren.

Ton Schönwetter
redacteur

Gert Sikken: ‘Het gezamenlijke doel is een toekomstbestendige teelt en een duurzame grondstoffenketen.’

Het doel is praktijkoplossingen aanreiken

De Inspiratieboerderijen staan in een lange traditie. “Cosun heeft de telers altijd al kennis aangereikt om zich te verbeteren. Nu doen we dat via Inspiratieboerderijen voor aardappelen, bieten en cichorei, de ABC-gewassen van Cosun”, aldus Gert Sikken. Sikken, directeur Agro Ontwikkeling, is verantwoordelijk voor Groeikracht Cosun.

“Het doel is praktijkkennis delen, telers inspireren en praktijkoplossingen aanreiken”, zegt Sikken. Dat op de Inspiratieboerderijen aardappelen, bieten én cichorei centraal staan is een logische. Ze staan aan de basis van productieketens, waarin Cosun actief is. Sikken: “Het gezamenlijke doel is een toekomstbestendige teelt en een duurzame grondstoffenketen.” Het draait daarbij om verduurzaming, borging van de grondstofzekerheid bij een krimpend middelenpakket, omgaan met klimaatomstandigheden en verbetering van de waterkwaliteit. Groeikracht Cosun, opgezet in 2021, sluit dan ook naadloos aan op de Unlock-strategie, de uitgestippelde koers die het concern in het boerenbelang een sterkere marktpositie moet bezorgen. “Cosun staat voor verantwoord telen”, benadrukt Sikken. De aangereikte kennis moet telers helpen beter afgewogen keuzes te maken voor de toekomst van hun teelt. “Op de achtergrond spelen maatschappelijke eisen, dwingende regelgeving en een veranderende marktverraag”, geeft hij aan. “Onze klanten kijken steeds meer naar de verduurzaming van hun productieketen. Ook maatschappelijk druk speelt hierin mee.” Zo noodzaakt ook de klimaatverandering tot aanpassing. “Die creëert problemen met ziekten en plagen, wateroverlast en watertekort en toenemende oogstonzekerheid.”

Kennisbank

Groeikracht Cosun wil de kennis aanreiken via tweerichtingsverkeer. Ook de teler kan bij een Inspiratieboerderij een praktijkvraag of -probleem neerleggen. Sikken: “Het concept van de inspiratieboerderij is: Maak er gebruik van als iets je past, maar het hoeft niet.” Naar een Inspiratieboerderij gaan is overigens niet altijd noodzakelijk. Wat Groeikracht Cosun namelijk ook heeft, is een kennisbank met diverse kennisdocumenten en praktische tips. Bijvoorbeeld over de inzet van groenbemesters, de phythophthorabestrijding en peilgestuurde drainage. Op de site groeikracht.cosun.nl staan ook podcasts, video’s en verhalen met praktijkervaringen van telers over diverse onderwerpen.

De opening van de Inspiratieboerderij in Dinteloord door Levien Kavelaars en Paul Mesters, CEO van Cosun Beet Company.

De inspiratieboerderijen

‘Dit is praktijk, dit is er, dit zijn de opties’

De Inspiratieboerderij in Dinteloord is op 8 mei opengestaan. Het 40 hectare grote bedrijf is afgesplitst van een akkerbouwbedrijf van Cosun. “We laten hier zien ‘Dit is praktijk, dit is er, dit zijn de opties’, zodat telers daarmee zelf hun toekomststrategie kunnen bepalen.”

In Dinteloord wordt geteeld op zware zeekei in een deltapolder. “Het luistert hier nauw”, legt inspiratieboer Levien Kavelaars uit. “In het voorjaar duurt het wat langer voor je het land op kunt. In de zomer kunnen we gelukkig maximaal beregenen. In het najaar moet alles eerder van het land.” Zo zijn de aardappelen, suikerbieten en de cichorei dit jaar pas in het tweede weekend van mei gepoot, respectievelijk gezaaid.

Het accent ligt dit jaar op de mechanische onkruidbestrijding. In de bieten wordt gewerkt met onder meer een Farmdroid, een wiedege en een spotsprayer. “Voor elke boer is er wel iets interessants bij”, zegt Levien. “De Farmdroid is een flinke investering. Je hebt daarvoor een bepaalde hoeveelheid areaal nodig. Hij staat wat verder van de gangbare praktijk. De spotsprayer staat qua werking juist heel dicht op de praktijk. Veel boeren hebben er in de afgelopen twee jaar een aangeschaft”, vertelt hij. “De wiedege is er ter vergelijking. Onkruidbestrijding hoeft immers niet altijd per se alleen maar met

een hypermoderne machine. Bij een krimpnd middelenpakket kan het soms misschien ook met een oude strategie, zoals de wiedege. Ook dat willen we laten zien.”

Beslissingsondersteunend Systeem

Interessant is ook wat het frietaardappelras Lady Jane met resistente genen tegen phytophthora gaat doen in combinatie met een Beslissingsondersteunend Systeem (BoS). Met die combinatie hebben telers nog weinig ervaring opgedaan. De combinatie moet leiden tot minder phytophthora, minder bespuitingen (en minder arbeid) en behoud van resistentie. Ook is op de Inspiratieboerderij voor Aviko een demonstratie aangelegd met elf interessante aardappelrassen.

De cichorei maakt om weer een heel andere reden nieuwsgierig. “Die teelt is op zwaardere klei niet gebruikelijk. Het wordt dus interessant om te zien hoe dat hier gaat.” Ook zijn er ‘ter demonstratie’ akkerranden en struweelhagen met het oog op de biodiversiteit en de natuurlijke plaagbestrijding.

Levien Kavelaars

Bouwplan

Het bouwplan is ruim opgezet om alle gewassen te kunnen opnemen. Bieten, aardappelen, cichorei en een eiwitgewas (veldbonen) gaan 1 op 6, graan 1 op 3. Levien: “We willen zoveel mogelijk naar organische bemesting. Liefst met vaste dierlijke mest en in de bieten met een mineralenconcentraat. Dat laatste gaat volgend jaar gebeuren. Voor zover dat kan. We willen zo de bodem weerbaarder maken en de weersextremen beter kunnen opvangen, al zal het weer altijd een stempel op een jaar drukken.”

Inspiratieboerderij Lelystad opent deze zomer

“Je kunt jezelf hier een spiegel voorhouden. Misschien doe je het thuis al goed, misschien kan het beter. Hier kun je dat ontdekken”, zegt Mariëlle Keijzer van de Inspiratieboerderij in Lelystad.

Het bijzondere aan Mariëlles boerderij is dat ze op 37 hectare biologisch teelt en op 54 hectare gangbaar. Op het biologische deel staat onder meer cichorei, waar Mariëlle het onkruid bestrijdt met een Farmdroid. De cichorei is ook met de Farmdroid gezaaid, net als de bieten. Geteeld wordt op zware klei (48% afslibbaar met een organisch stofgehalte van 3,4).

Volop inspiratie

Op de Inspiratieboerderij ligt ondermeer een demoveld met elf fritesrassen. Het bedrijf teelt zelf Agria. Op het perceel naast de rassendemo draait ze mee in het adviessysteem balansbemesting van Agrifirm, een bladsteeltjesonderzoek dat onder andere moet aantonen hoeveel stikstof in de bodem aanwezig is en hoeveel in het blad is opgenomen. Overigens, ook voor een teler die bijvoorbeeld meer

wil weten over de ervaringen met kiemremming in de bewaring, het gebruik van een wasplaats voor een veldspuit om erfemissie te voorkomen of natuurbeheer en natuurontwikkeling biedt de boerderij van Mariëlle volop inspiratie.

Mariëlle Keijzer: ‘Voor iedereen volop inspiratie.’

‘We proberen ieder jaar iets nieuws’

“Wat ik hier doe, is kijken waar ik in de praktijk wel en niet tegenaan loop. Vervolgens probeer ik telers zo eerlijk mogelijk antwoord te geven op al hun vragen”, zegt Joost Derks van het gecombineerd akkerbouw- en loonwerkbedrijf van de familie Derks in Volkel.

Joost Derks heeft een Ecorobotix om het middelengebruik in suikerbieten en cichorei flink te reduceren. “We proberen ieder jaar iets nieuws. De klanten van ons loonbedrijf verwachten dat we met de nieuwste technologie blijven werken”, zegt Joost. “Het uitgangspunt is minder middelengebruik en extra opbrengst voor de boer.”

Het bedrijf van Joost en zijn broer Bern ging vorig jaar als eerste van start als Inspiratieboerderij. Vorig jaar deelde de familie er praktijkervaringen met de Farmdroid. De gecombineerde zaai- en schoffelrobot trekt ook dit jaar weer zelfstandig zijn rondjes over het veld, terwijl Joost op afstand via een app op zijn mobieltje zijn vorderingen in de gaten houdt. Dit jaar is zo’n 17 hectare bieten en cichorei ingezaaid met de zaairobot.

Joost Derks: ‘Het uitgangspunt is minder middelengebruik en extra opbrengst voor de boer.’

“Het principe is supersimpel. Hij zaait en als hij klaar is, gaat hij schoffelen”, vertelt Joost. “Om een robot goed te gebruiken moet je ervaring hebben en ook kennis van hoe machines werken en hoe je ze moet gebruiken. De robot zelf doet niets fout. Je kunt hem wel fout instellen. De grootste uitdaging is dus om hem goed in te stellen.” Dit jaar is de Farmdroid uitgerust met een spotsprayer.

Gevolgen natheid

Joost teelt op lichte zandgrond met pleksgewijs veel grind. “Als het in het voorjaar nat is, is dat een voordeel, maar dit jaar is er extreem veel regen gevallen en hebben we heel lang niet het land op gekund. Bovendien waren afgelopen najaar en winter ook al zeer nat. Onderin was de grond helemaal dichtgeslibd. Bovenop was het daarom allemaal modder. De machines zakten enorm diep weg. Dat hebben we nooit eerder meegemaakt”, aldus Joost. Het heeft het landwerk flink vertraagd. Joost heeft pas eind mei zijn bieten en begin juni cichorei kunnen zaaien. Van de fritesaardappelen was half mei pas de helft gepoot.

Vanwege de weersomstandigheden kan ook een gepland fertigatieproject in de aardappelen dit jaar niet doorgaan. Dat is verschoven naar volgend jaar. Wat bij de aanleg van de fertigatie ook niet hielp, is het hoog ijzergehalte in het grondwater in de Peel, waardoor extra vooronderzoek op het perceel nodig is om dichtslibbing van de druppelaars te voorkomen.

Bij het Onkruidplatform draait het om de praktijkervaring

Onkruid bestrijden is precisiewerk. De mogelijkheden om onkruid niet-chemisch te bestrijden groeien gestaag. Reden voor Cosun om telers aan de hand van de praktijkervaring van collega-telers via Onkruidplatforms te helpen bij de juiste keuzes voor hun bedrijf.

Onkruidbeheersing staat hoog op de agenda. Daar is ook alle reden toe. De afnemende beschikbaarheid van chemische middelen en de maatschappelijke roep om 'nog minder' en zelfs 'helemaal geen' maken de effectiviteit van alternatieve, niet-chemische middelen en methoden extra urgent. Er moet aan het eind van het groeiseizoen immers ook een goede oogst van het land.

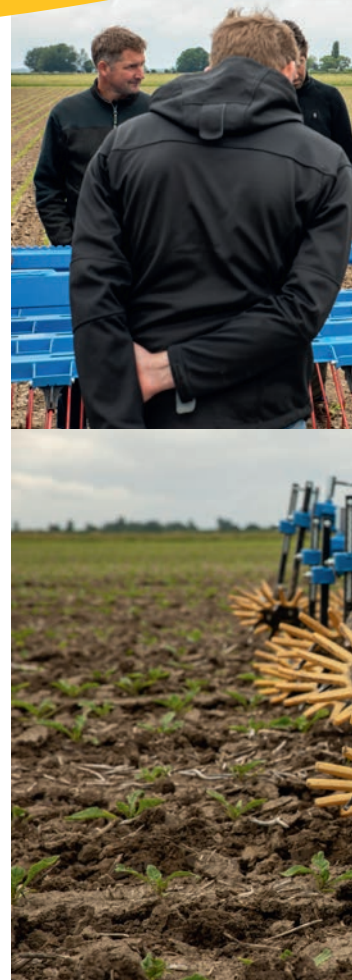
Dat het thema onkruid alle aandacht vraagt, bewijst het voorbeeld van de cichoreiteelt, waarvoor amper nog herbiciden beschikbaar zijn, waardoor in de bestrijding zwaar geleund moet worden op mechanische onkruidbestrijding en een slimme

bouwplanplanning. Dat vraagt het maximale van het vakmanschap, van de kennis en de kunde. Voor Sensus en Cosun Beet Company was het in 2021 aanleiding om in samenwerking met het IRS zogeheten Onkruidplatforms op te zetten om alle aanwezige praktijkervaring met allerlei soorten bestrijdingstechnieken en -methoden te bundelen en te delen om telers verder te helpen. De belangen zijn dan ook groot. In de cichorei-, maar ook in de bietenteelt.

Regiospecifiek

Onkruidbeheersing is maatwerk, dat veel van het vakmanschap vraagt en van de hulp van

bedrijfsondersteunende systemen. Het gaat steeds meer om de finetuning: de combinatie van techniek, niet-chemische bestrijdingsmethoden en gedoseerd, minimalistisch gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Het is een permanente zoektocht naar de juiste balans. Het Onkruidplatform is vooral bedoeld om telers verschillende strategieën van onkruidbeheersing te laten zien, met als doel minder afhankelijk te zijn van chemische onkruidbeheersing. "We laten de mogelijkheden van mechanische en chemische combinaties zien, maar we zijn ook transparant over de uitdagingen die dat met zich meebrengt", vertelt Diana Broeders-Van Rossum, vanuit Groeikracht Cosun betrokken bij de organisatie van de platforms. De platforms laten per regio zien hoe dat maximaal kan. Het platform biedt ook machinefabrikanten de mogelijkheid om de werking van nieuwe technieken in de praktijk te laten zien. "We proberen ook strategieën uit en zoeken soms de scherpste op, zodat we collectief lessen kunnen trekken en individuele telers niet dezelfde fouten hoeven

Meer over Onkruidplatforms

Meer informatie over de Onkruidplatforms is te vinden op de site van Groeikracht Cosun. Onder projecten staan onder meer filmpjes van de demodagen. Ook staat daar een poster met informatie over de integrale aanpak van de onkruidbeheersing in de bieten. Het Onkruidplatform is onderdeel van het praktijkprogramma Weerbaarheid in de praktijk. Dit samenwerkingsproject van de overheid is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

maken. Maar het platform is ook bedoeld om beleidsmakers te laten zien wat in onze ogen nodig is voor een weerbare teelt. En dat gaat niet als je niet ook kunt terugvallen op een gevarieerd pakket chemische gewasbeschermingsmiddelen”, zegt Broeders-Van Rossum.

Weersafhankelijk

Niet te verwaarlozen factor bij de onkruidbeheersing is de invloed van het weer. “Met meer mechanische onkruidbestrijding ben je ook meer afhankelijk van de weersomstandigheden”, benadrukt Diana. Wat de grilligheid van het weer voor gevolgen kan hebben, laat dit voorjaar zien. Dat zorgde lokaal niet alleen voor zaiproblemen, maar was bijvoorbeeld ook bij verschillende demo’s van het platform spelbreker. Wat wel doorging, was de demodag in het Groningse Alteveer. Wie zich wil verdiepen in de effectiviteit van onkruidbeheersing kan overigens altijd ook nog terecht op een van de Inspiratieboerderijen. De Inspiratieboerderijen zijn een vast ankerpunt van het Onkruidplatform. Op een van de Inspiratieboerderijen

bijvoorbeeld wordt onder andere gewerkt met een rotorwieder. Op de Inspiratieboerderij in Dinteloord zijn beheersingsstrategieën met onderscheid in lds-besputtingen, toepassing met spotsprayer en mechanische bewerkingen. Onder het gehele perceel ligt een deel met een bodemherbicide en een deel zonder. Bij elke strategie ligt een strook gerst om te testen of de techniek geschikt is voor de toepassing van gerst. De gerst is hier overigens niet ingezet tegen stui-ven, maar tegen luizen. Op de Inspiratieboerderij in Dinteloord doet dit jaar ook Aviko mee met het Onkruidplatform, zodat het nu een Cosun-breed gedragen initiatief is, samengebundeld onder de vlag van Groeikracht Cosun.

Bedrijfsspecifiek

“Onkruidbestrijding is heel bedrijfs-specifiek”, zegt Broeders-Van Rossum ook over het Onkruidplatform. “Er is niet één methode altijd de beste. Je moet goed kijken wat op jouw bedrijf het beste werkt. Concessies doen in de onkruidbestrijding als zodanig is geen optie. Het is nodig voor een gezond gewas. In het verleden is er teveel vanuit gegaan dat je een besputting ‘zo maar’ kunt vervangen door een mechanische bewerking. Dat blijkt nog niet zo eenvoudig. Het is een ingewikkeldere puzzel. Het vraagt om een integrale benadering. Eén verschil in het bouwplan kan van grotere invloed zijn dan één losse bewerking.” Zo zal in een gebied met grote kans op stuifschade een oplossing gezocht moeten worden in bijvoorbeeld een combinatie van mechanische bewerkingen en anti-stuifdek. “Het is dus belangrijk goed te kijken wat op jouw perceel het meest uitdagende probleem is en welke maatregelen hierbij passen. Er is geen kant-en-klare oplossing die voor iedereen werkt en die ieder jaar werkt.” Een puntje van aandacht is volgens Broeders-Van Rossum voor menigeen ook de

benodigde arbeidsinzet. “Het is een vraagstuk waar we op dit moment het meest mee worstelen.” De verlossing moet komen van de technologie. “De teeltkosten per hectare hoeven daarmee niet per se te stijgen.”

Regionaal relevant

De onkruidbeheersing draait op innovatie, voortschrijdende technische mogelijkheden en het hebben van een helder plan. Bij de Onkruidplatforms worden in samenwerking met het IRS verschillende onkruidbestrijdingstrategieën toegepast. Toegespitst op wat regionaal realistisch is. Zo kan men bij een Onkruidplatform op zandgrond alles te weten komen over bijvoorbeeld de toepassing van mechanische onkruidbestrijding en stuifdekbestrijding. “Het zijn allemaal stappen in de goede richting”, zegt Broeders-Van Rossum. Een extra reden dus om de kennis bij te spijkeren bij een Onkruidplatform.

Ton Schönwetter
redacteur

Diana Broeders-Van Rossum: ‘We laten zien wat mogelijk is.’

Cosun festival geslaagd

In het weekend van 8 en 9 juni heeft Cosun met leden, medewerkers en hun families het 125-jarig bestaan van de coöperatie gevierd. Het festival heeft op de bezoekers een onvergetelijke indruk gemaakt.

Bezoekers konden genieten van een kop koffie, een drankje, een hapje en zelfs een dansje wagen. Met maar liefst zes podia was er voor ieder wat wils. Hoogtepunten waren optredens van populaire artiesten als Marco Schuitmaker, Kris Kross Amsterdam, TikTok Tammo en de energieke band The Dirty Daddies.

Familieprogramma

Voor gezinnen was er een speciaal familieprogramma. Kinderen konden meedoen aan verschillende activiteiten, zoals workshops van YouTuber en dierenexpert Floris Göbel, wetenschappelijk getinte demonstraties van Mad Science en knutsel- en kookworkshops. Ook was er een game area.

Dit voorjaar kregen Cosun medewerkers met de 'Zoete Groet' een kijkje achter de schermen bij een boerenbedrijf. Tijdens het festival konden alle bezoekers op een interactieve manier meer te weten komen over Cosun en haar businessgroepen. Elk Cosun onderdeel had een eigen thuisbasis, waar de nieuwste producten en ontwikkelingen met veel belangstelling zijn gepresenteerd.

Onder de klanken van fantastische muziek van de verschillende festivalartiesten konden de bezoekers genieten van allerlei lekkernijen. De foodtrucks zorgden ervoor dat

iedereen voldoende heerlijk eten en drinken had. Voor de ultieme festivalervaring mochten een ritje in het reuzenrad of de zweefmolen uiteraard niet ontbreken.

Het Cosun festival was een prachtige viering van 125 jaar Cosun en een groot succes. Een evenement vol plezier, verbinding en trots op wat we samen bereikt hebben. Op naar de volgende 125 jaar!

Sandra Verhoeven
communicatiespecialist coöperatie

Meer zien van het Cosun festival?

De mooiste momenten van het Cosun festival zijn vastgelegd op film. Scan de QR-code om de aftermovie te bekijken.

Het weer zorgde voor een zeer slechte start.

Een groeiseizoen met extremen

De eerste maanden van 2024 zijn (zeer) nat en relatief warm verlopen. Het onstabiele regenachtige weer heeft in het algemeen de uitzaaivertraagd. In alle teeltgebieden is er op percelen wateroverlast geweest. Plaatselijk heeft dit geleid tot veel schade in gewassen. Het effect op de verwachte suikeropbrengst laat zich nog raden.

Nog tot in juni is voor zover mogelijk gezaaid. Helaas is het door de weersomstandigheden niet mogelijk gebleken alle bieten te zaaien. De gemiddelde zaaidatum komt uit op 25 april. Dit is een dag eerder dan in 2023. Echter, dit is ruimschoots later dan het gemiddelde van de afgelopen jaren. Een verschil met vorig jaar is dat tussen individuele telers de spreiding van de zaaidatum groot is. Zowel tussen, als binnen gebieden. Er zijn voorbeelden van percelen die begin juni gesloten waren, terwijl iets verderop nog werd gezaaid. Behalve een verlate zaai is er dit jaar ook circa 1,5% overzaai. Het gemiddelde van de afgelopen jaren is net iets onder 1%. Voornaamste redenen zijn slakkenvraat en vraatschade door bodeminsecten. De weersomstandigheden hebben sinds afgelopen herfst aanzienlijk bijgedragen aan een hogere plaagdruk, vooral van slakken.

Veel geelverkleuring

De stand van de bieten is wisselend. Vanaf begin juni is veel geelverkleuring waargenomen. Door de vele regenval is de bodem op veel plekken verzadigd geraakt. Ook hebben sommige delen langer onder water gestaan. Dat heeft gevolgen voor de ontwikkeling van het wortelstelsel en de opname van voedingsstoffen. Zuurstofgebrek remt de groei. Bij langdurig onder water staan dreigt zelfs plantuitval.

Leveringsplicht

Vanuit het collectieve belang is het nodig dat iedere teler alles in het werk stelt om aan de leveringsplicht te voldoen. Zoals aangegeven in de brief van eind mei aangaande de weersomstandigheden hanteert Cosun een courante grondhouding bij overschrijding. Het is belangrijk tijdig een verzoek om ontheffing leveringsplicht in te dienen via het ledenportaal. Bij de beoordeling van het verzoek spelen ook de intentie en de inspanning om voldoende bietenareal uit te zaaien een rol.

Vergelingsziekte

De bladluiswaarschuwingsdienst is op 2 april gestart. Tot begin juni zijn er al verschillende waarschuwingen uitgegaan. Groene bladluizen kunnen verschillende vergelingsvirussen

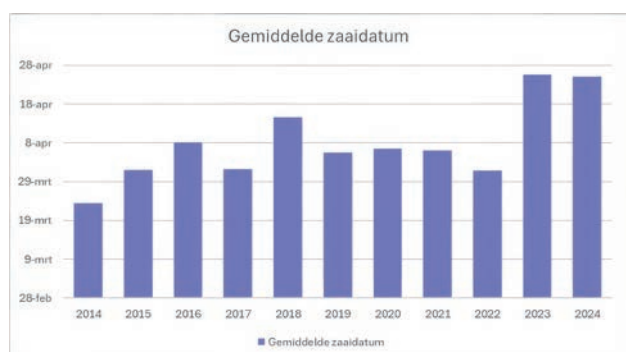
overbrengen. Vooral een infectie vroeg in de groeicurve kan voor veel schade zorgen. Aangezien de gewasstand zeer divers is, is aandacht hiervoor belangrijk. Dat is extra belangrijk, als een waarschuwing uitgaat. Percelen controleren op aanwezige groene luizen is dan dringend noodzakelijk. Pas als de schadedrempel overschreden wordt, moet worden ingegrepen. Eerder spuiten heeft weinig zin.

Bladschimmels

Vanwege de weeromstandigheden is extra aandacht voor bladschimmels gewenst. Middelen voor de bestrijding van cercospora, stemphylium, ramularia, meeldauw en roest zijn beperkt voorhanden. Wel zijn de afgelopen jaren de rassen qua bladgezondheid sterker geworden. Bij de bladschimmelbeheersing is bescherming op het juiste moment essentieel. De kans op bladschimmels is afhankelijk van het bietenperceel en het microklimaat in het gewas. Bladschimmels treden op bij een gunstig microklimaat. Ze ontwikkelen zich gemakkelijker in een gesloten gewas. Bij percelen met een onregelmatige stand is het advies om in elk geval de gesloten gedeelten wekelijks te controleren. Tot op heden is het een uitdagende start van het groeiseizoen. We hopen dat de komende weken en maanden voorspoedig zullen verlopen.

Arno Huijsmans
directeur agrarische zaken

Job Jan Simmelink
manager agrarische dienst

N-mineraalproject vergroot inzicht uitspoeling

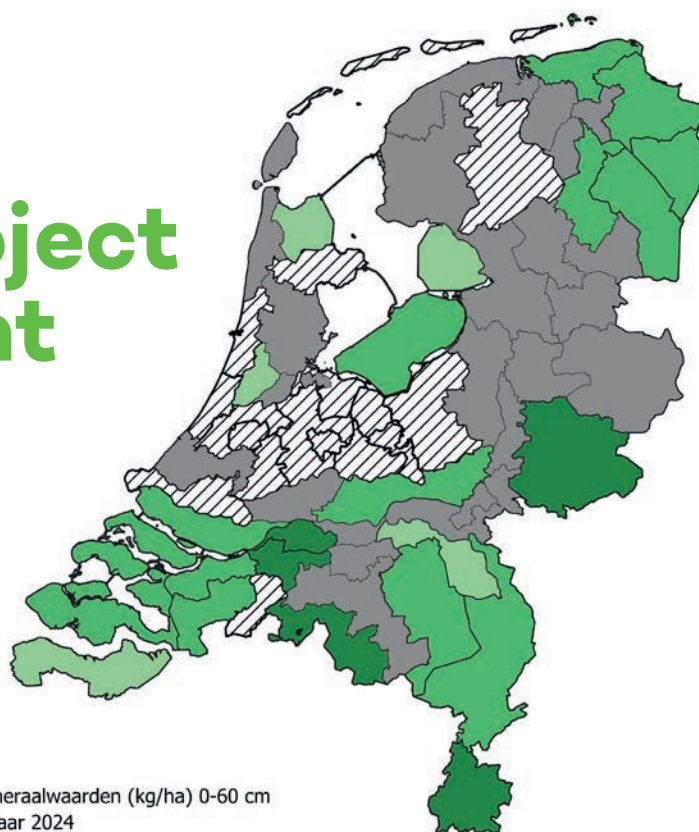
In het voorjaar zijn via Groeikracht Cosun op meer dan 850 suikerbieten- en cichoreipercelen N-mineraalmonsters genomen. De aardappelen worden enkele weken na opkomst bemonsterd. Met dit project wordt beoogd de teler beter inzicht te geven in het risico op nitraatuitspoeling in deze teelten.

Inmiddels hebben telers een individuele N-mineraaluitslag ontvangen. Aan de hand van de Applicatie stikstofbemesting - IRS was het mogelijk om de stikstofgift in suikerbieten beter af te stemmen. Uit de analyse van de data blijkt dat de N-mineraalwaarde tot 60 cm diepte op ongeveer 75% van de percelen lag onder de 30 kilogram per hectare. De kaart laat zien dat de verschillen tussen de regio's gering zijn. Ook in de data zijn slechts kleine verschillen tussen kleigrond en zandgrond. De voorvrucht had geen effect op de hoogte van het N-mineraal. Wel is van belang om dit te zien in de specifieke omstandigheden van het jaar. Robuust gegevens opbouwen is van belang. Alle bieten, cichorei en aardappelpercelen worden in het najaar nogmaals bemonsterd.

Podcast

Uiteindelijk vertaalt het verkregen inzicht zich ook in een stukje bewustwording en actie. Concreet is daarover op de site van Groeikracht Cosun een podcast gemaakt (groeikracht.cosun.nl/podcast). In die podcast (O3 – Bemestingsadvies) gaan Anna Zwijnenburg en Huub van der Velden in op het Bemestingsadvies. Bodemadviseur Anna Zwijnenburg vertelt hierin over de afwegingen die een teler kan maken op het gebied van bodem, bemesting en nieuwe technologie. Huub van der Velden gaat in op de N-mineraalmetingen en hoe ze telers verder kunnen helpen.

Job Jan Simmelink
manager agrarische dienst

Teeltposters

Bij dit Magazine zijn twee posters meegestuurd. De poster Bodem en bemesting biedt een overzicht van teeltmaatregelen voor beter bodembeheer en het tegengaan van nitraatuitspoeling. Op de poster Plantgezondheid staan maatregelen voor de beheersing van ziekten en plagen en onkruiden en alternatieven voor telen met minder gewasbeschermingsmiddelen. De QR-codes op de posters leiden rechtstreeks naar de Groeikracht Cosun-kennisbank (www.groeikracht.cosun.nl). De kennisbank zit vol praktische tips en richtlijnen voor de teelt van suikerbieten, aardappelen en cichorei als ondersteuning voor het maken van duurzame teeltkeuzes.

Het doel van bladschimmelbeheersing is om voldoende groen blad te behouden tot aan de oogst.

Groen loof voor groeikracht

Voor een goede suikeropbrengst is voldoende gezond loof tot aan het einde van het seizoen nodig. Aantasting door bladschimmels, zoals cercospora, vermindert de hoeveelheid groen loof behoorlijk. Ze moeten daarom worden beheerst.

Om tot aan de oogst voldoende groen loof te houden zijn een aantal zaken belangrijk. Het hele jaar door zijn er aandachtspunten voor de bladschimmelbeheersing in suikerbieten. Deze informatie is te vinden op de poster 'Succescyclus beheersing bladschimmels'. Scan QR-code 1.

Rasgevoeligheid

Rassen met een hoge bladgezondheid voor cercospora (BC) op de rassenlijst zijn nodig voor gezonder loof bij de oogst. Voor rassen met een bladgezondheid tot en met 8,5 is nog altijd de gebruikelijke inspanning nodig om de bladschimmels voldoende te beheersen. Rassen met een BC

van 9 hebben resistentie tegen cercospora en vereisen minder bespuitingen. In deze rassen moeten alle bladschimmels, inclusief cercospora, wel bestreden worden zodra de eerste vlekjes en roestpuistjes verschijnen. Dit is belangrijk om het resistentiegeen tegen cercospora te beschermen.

Stimuleren afweermecanisme

De middelen Charge (chitosan hydrochloride) en Serenade (Bacillus amyloliquefaciens QST 713) hebben een zogenoemde elicitor-werking: ze stimuleren de afweer van de suikerbiet en voorkomen zo dat infecties optreden. De werking van deze

middelen is het meest effectief bij een vroege inzet. Dit kan het aantal fungicidebespuitingen dat normaal op het perceel wordt uitgevoerd, verminderen. Wanneer Charge na de gewassluiting wordt ingezet bij hoge infectiewaarden (zie QR-code 2), kan er bij het verschijnen van de eerste vlekjes (1-3 weken later) een bespuiting met een fungicide als Diadem,

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie
Jurgen Maassen

Spyrale, Bicanta of Belanty + Tern worden uitgevoerd. Omdat de elicitorwerking van Charge de plant ook energie kost, wordt aanbevolen om deze niet na half september te gebruiken, omdat dat opbrengst kan kosten.

Resistentiemanagement

Dit seizoen is er weer een nieuw middel toegelaten: Diadem (mefentrifluconazol + fluxapyroxad). Om de triazolen (difenoconazool en mefentrifluconazol) zoveel mogelijk te beschermen tegen resistentievorming van cercospora, is het noodzakelijk om deze fungiciden in het schema af te wisselen met andere toegelaten middelen. Zo moet het middel Belanty (solo mefentrifluconazol) altijd in een tankmix worden gebruikt met Tern. Door het gebruik van een ander werkingsmechanisme wordt het voor cercospora moeilijker om zich uit te breiden en resistentie te ontwikkelen.

Breedwerkend fungicide

Het breedwerkende fungicide Microthiol Special Liquid op basis van zwavel kan, bij hoge infectiewaarden, na gewassluiting solo worden toegepast met 5 liter per

hectare, voordat de eerste vlekjes verschijnen. In combinatie met Diadem, Spyrale, Belanty, Bicanta, Difure SOLO of Borgi kan het worden toegevoegd met 3 liter per hectare, zodra bladschimmels zichtbaar zijn. In beide gevallen verbetert dit de effectiviteit van het bespuitings-schema door de combinatie van verschillende werkingsmechanismen.

Vitaler loof

De werking van fungiciden kan ook worden verbeterd door vitaler loof. Hiervoor kunnen koperhoudende bladmeststoffen zoals Mantus of Vitalosol Gold, aan de tankmix worden toegevoegd. Blijf echter kritisch bij het toevoegen van deze meststoffen. Bij veelvuldig gebruik (meer dan twee keer) in het schema worden de bieten gevoeliger voor aantasting door roest.

Betere opname

De werking van de fungiciden kan ook worden verbeterd door te zorgen voor een betere opname in de plant. Hiervoor is het nodig te spuiten op een fris, opstaand gewas. In perioden van droog en schraal weer, eventueel in combinatie met hoge temperaturen, kan de opname van

Met een temperatuur- en vochtsensor kunnen bespuitingen tegen cercospora en stemphylium nauwkeuriger worden getimed rond het moment van infectie.

Succesvolle bladschimmelbeheersing vraagt het hele jaar door aandacht. Scan de QR-code om de poster 'Sucesocyclos bladschimmelbeheersing' en de bijbehorende achtergrondinformatie te bekijken.

Uit sensorinformatie worden infectiewaarden voor cercospora en stemphylium berekend. Scan de QR-code voor meer informatie over het gebruik van deze infectiewaarden.

de fungiciden worden verbeterd door de uitvloeier/activator Promotor toe te voegen.

Meer info over bladschimmels

Bezoek www.irs.nl/bladschimmel voor meer adviezen over bladschimmelbeheersing, actuele infectiewaarden, bladschimmelwaarschuwingen en jaarlijkse publicaties van het onderzoek, waarop bovenstaande adviezen zijn gebaseerd.

Bram Hanse
specialist bladschimmels
en bacteriën

Integrale aanpak voor toekomstige bietenteelt

De toekomstige bietenteelt zal bestaan uit een set van op elkaar afgestemde teeltmaatregelen. Ook wel Integrated Crop Management genoemd. Dit werd 30 mei duidelijk tijdens de rondgang langs de presentaties van de Future Farming & Food Experience in Lelystad.

Tijdens zes korte presentaties vertelden IRS-specialisten hoe chemische en andere teeltmaatregelen te combineren om ziekten, plagen en onkruiden in suikerbieten te beheersen.

Juiste diagnose

Het kiezen van de juiste teeltmaatregelen begint bij het achterhalen van de oorzaak van aantastingen in het gewas. André van Valen demonstreerde hoe dit kan worden bereikt door stapsgewijs het perceel, de plek en de aangetaste en gezonde planten te bekijken. Lukt het zo niet om de oorzaak te achterhalen, dan kan de teeltadviseur een monster laten analyseren door IRS-Diagnostiek. Voorbeelden van ingestuurde monsters werden getoond door André van Valen en Ellen van Oorschot van het IRS. Als de oorzaak bekend is, kan - als dat nodig en mogelijk is - actie ondernomen worden.

Integrale aanpak onkruid

Sjef van der Heijden legde uit hoe een goede onkruidbeheersing met minder chemische middelen mogelijk is. Dit vraagt een integrale aanpak, zoals weergegeven op de poster van Groeikracht Cosun. Helaas konden de demonstraties van het Groeikracht Cosun Onkruid Platform in het veld niet doorgaan door de vele regen.

Tijdens een vraag-maar-raak-sessie ging Sjef van der Heijden samen met Johan Booij en Timo Sprangers (beiden WUR) in op mechanische onkruidbeheersing.

Vergelingsziekte

Levine de Zinger gaf een presentatie over de aanpak van vergelingsziekte aan de hand van de poster 'Successcyclus beheersing vergelingsziekte'. Interessant was het gebruik van gerst als natuurlijk anti-luisdek tussen de bieten, wat gunstige effecten heeft op zowel het aantal luizen als de verspreiding van het virus.

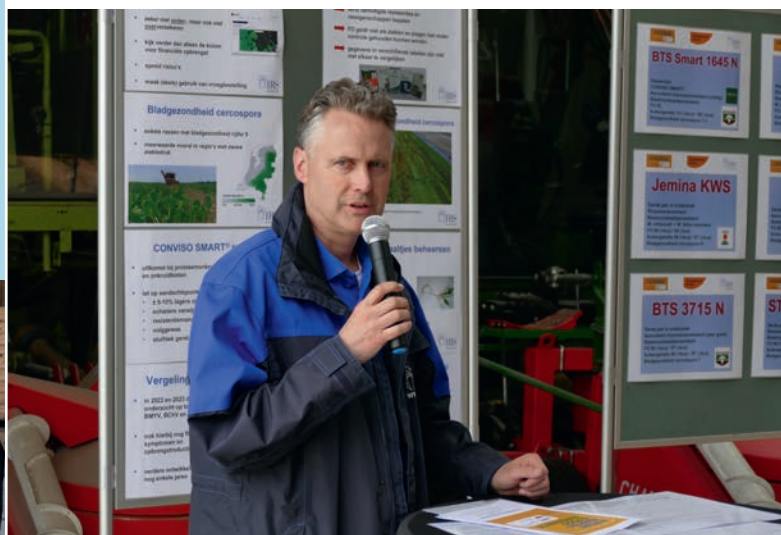
Toekomst groene teeltmaatregelen

Hoe graag we ook willen, niet alle groene teeltmaatregelen zijn in de bietenteelt succesvol in te zetten. Elma Raaijmakers besprak welke groene maatregelen potentie hebben voor de toekomst van de bietenteelt. Voorbeelden hiervan zijn onder andere onderzaai van gerst tegen bladluizen en vergelingsziekte en het gebruik van elicitors bij bladschimmelbeheersing, die de weerstand van de plant in gang zetten.

Bladschimmels en sensoren

Bram Hanse liet zien hoe het juiste bespuitingstijdstip bepaald wordt met een BAS-weersensor. Wanneer deze sensor hoge infectieniveaus aangeeft, kan er worden overgegaan tot het spuiten van een fungicide of het gebruik van een elicitor, die de natuurlijke weerstand van de plant activeert. Meer informatie over teeltmaatregelen voor het beheersen van bladschimmels is te vinden op de poster 'Successcyclus beheersing bladschimmels'.

Rassen

Het gebruik van rassen met de juiste resistentie of tolerantie is de meest duurzame oplossing om de opbrengstzekerheid te verhogen. Er komen steeds meer rassen met meervoudige resistentie op de markt. Voor het inkruisen van resistenties, bijvoorbeeld tegen vergelingsziekte, is CRISPR-Cas een veelbelovende methode. Dit kwam ook naar voren in de vraag-maar-raak-sessie van Martijn Leijdekkers en Bert Lotz (WUR).

Jurgen Maassen
coördinator voorlichting

UB-uitkering 2024

De ledenraad heeft op 12 juni de jaarcijfers van 2023 vastgesteld. Met deze cijfers zijn de uitkeringsbedragen voor de UB-regeling definitief vastgesteld. De uitkering is gebaseerd op het resultaat van de coöperatie in de laatste zeven boekjaren.

De UB-regeling voorziet in een uitkering bij bedrijfsbeëindiging of na minimaal vijftien jaar leveren. De basisgegevens voor de berekening zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Jaar	Tonnen biet bij 17%	Coöperatief resultaat (mln. euro)
2017	7.865.511	58,2
2018	6.715.719	(11,4)
2019	6.514.074	(1,4)
2020	6.481.685	(3,1)
2021	6.688.685	6,8
2022	7.097.557	35,2
2023	6.635.448	113,2
	6.635.448	197,5

Berekening uitkeringsbedrag 2024 per ton bieten bij 17%: 197,5 mln./47,998 mln. = € 4,11. Het uitkeringsbedrag per ton is hoger dan vorig jaar: € 2,17.

Uitkering op basis bietenleveringen (UB)

De UB-uitkering is gebaseerd op de gemiddeld geleverde hoeveelheid standaardbieten (netto bieten omgerekend naar bieten met 17% suiker) in de campagnes waarover de

uitkering berekend wordt. De gemiddeld geleverde hoeveelheid bieten wordt vermenigvuldigd met een factor die afhangt van het aantal jaren dat er geleverd is en de berekende gemiddelde winst (€ 4,11) per ton standaardbieten. De uitkering kan aangevraagd worden na vijftien jaar aangesloten bieten leveren, maar dit is niet verplicht. U kunt dus kiezen op welk moment de uitkering u het beste uitkomt. Bij uitstel loopt de factor op, maar het uit te keren bedrag kan zowel hoger als lager zijn, omdat de uitkering mede gebaseerd wordt op het resultaat van Cosun in de voorgaande jaren. Na 30 jaar wordt het UB-bedrag automatisch uitgekeerd.

Uitbetaling

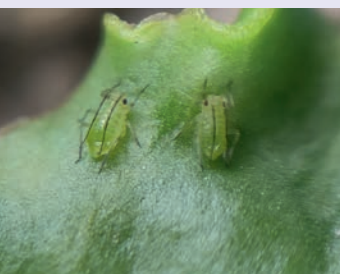
Leden die hun lidmaatschap hebben beëindigd of een UB-uitkering hebben aangevraagd, hebben de uitkering eind juni ontvangen. Ter illustratie de UB-uitkering per ton over de periode 2016 tot en met 2024:

Uitkeringsjaar	UB bedrag per ton	Per ton bij 15 jaar (factor 3,5)
2024	€ 4,11	€ 14,39
2023	€ 2,17	€ 7,60
2022	€ 2,18	€ 7,63
2021	€ 3,56	€ 12,46
2020	€ 6,03	€ 21,11
2019	€ 7,11	€ 24,89
2018	€ 9,04	€ 31,64
2017	€ 9,04	€ 31,64
2016	€ 11,00	€ 38,50

Tijdelijke vrijstelling Batavia

Dit jaar is de tijdelijke vrijstelling van Batavia pas laat in het seizoen verleend. De toepassing van Batavia is in suikerbieten toegelaten van 1 juni tot 15 juli. Hierdoor hebben telers toch nog een beheersingsmogelijkheid in de gereedheidskist erbij gekregen.

Via het Plan van Aanpak Vergelingsziekte in suikerbieten wordt met voorrang gewerkt aan geïntegreerde oplossingen. Dit om werkende en passende alternatieven voor de beheersing van bladluizen in de praktijk te kunnen brengen. Een tijdelijke vrijstelling was dan ook dit jaar meer dan noodzakelijk om grote schade in de teelt te voorkomen.

Toptex®

Uit jarenlang onderzoek in Nederland en in het buitenland is gebleken dat het afdekken van de bietenhoop met vliesdoek doorgaans leidt tot betere bewaarresultaten. Het suikergehalte blijft beter op peil, het tarrapercentage daalt en er is minder kans op schimmel en rot.

Voordelig

Cosun Beet Company biedt de mogelijkheid om Toptex aan te schaffen. Door vroegtijdig centraal in te kopen kan het voordelig worden aangeboden. Het aanbod loopt tot 1 september. Meer informatie over Toptex en hoe dit te bestellen staat op cosunleden.nl/toptex.